

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o razširjanju podatkov satelitov za opazovanje Zemlje v komercialne namene

(COM(2014) 344 final - 2014/0176 (COD))

(2015/C 012/09)

Poročevalec: **Thomas McDONOGH**

Evropski parlament in Svet Evropske unije sta 17. in 18. julija 2014 sklenila, da v skladu s členom 114(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosita za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o razširjanju podatkov satelitov za opazovanje Zemlje v komercialne namene

COM(2014) 344 final – 2014/0176 (COD).

Strokovna skupina za enotni trg, proizvodnjo in potrošnjo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 23. septembra 2014.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 502. plenarnem zasedanju 15. in 16. oktobra 2014 (seja dne 15. oktobra) s 151 glasovi za, 1 glasom proti in 4 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Predmet predlagane direktive je ključnega pomena za Evropsko unijo. Prihodnja svetovna dogajanja in blaginja evropskih državljanov bodo znatno odvisni od nadzora in izkoriščanja podatkov o svetu, v katerem živimo. Danes v večini primerov pridobivajo in nadzirajo navedene podatke Združene države Amerike in druge države zunaj EU. Evropa mora nujno izboljšati svoj vesoljski program ter ustvarjanje in razširjanje podatkov opazovanja Zemlje, da EU v tej izjemno pomembni industriji ne bo več zaostajala, temveč da bo prevzela vodilno vlogo.

1.2 Odbor močno priporoča vzpostavitev jasnega regulativnega okvira, ki bi omogočal lažji razvoj vesoljske industrije v Evropi ter uporabo podatkov o opazovanju Zemlje za podporo trajnostni rasti in blaginji evropskih državljanov. Zato pozdravlja sporočilo Komisije o predlogu direktive o razširjanju podatkov satelitov za opazovanje Zemlje v komercialne namene.

1.3 Odbor meni, da je predlog dobrodošel tudi v širšem kontekstu evropske vesoljske politike, ki je življenjskega pomena za blaginjo in varnost EU ter uresničitev vizije pametne, trajnostne in vključujoče rasti, začrtane v strategiji Evropa 2020 ⁽¹⁾.

1.4 Odbor se strinja s Komisijo, da je direktiva potrebna za uvedbo preglednega, poštenega in usklajenega pravnega okvira, ki bi omogočil pravilno delovanje in razvoj notranjega trga vesoljskih izdelkov in storitev, zlasti pa oblikovanje skupnega okvira za razširjanje satelitskih podatkov visoke ločljivosti (HRSD).

⁽¹⁾ Evropa 2020 – Strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast, COM(2010) 2020.

1.5 Odbor odobrava določbe direktive o vzpostavitvi standardov Evropske unije za komercialno razširjanje HRSD.

1.6 EESO po drugi strani meni, da je razvoj komercialne vesoljske industrije v Evropi prepočasen ter da bi lahko z vesoljsko tehnologijo in podatki, pridobljenimi iz vesolja, že prej ustvarili več delovnih mest in blaginje. Zato poziva Komisijo, naj hitreje pripravi politike in zakonodajni okvir za vesolje ter s tem spodbudi varnost, trajnost in gospodarski razvoj vesoljskega sektorja ter zagotovi pravilno delovanje notranjega trga vesoljskih izdelkov in storitev.

1.7 Odbor je prepričan, da je treba s politiko bolj podpreti MSP v 28 državah članicah EU, ki si prizadevajo za tekmovanje in rast na trgu podatkov opazovanja Zemlje. Zlasti si želi, da bi bile politike usmerjene v odpravo nepotrebnih ovir na notranjem trgu, povezanih z minimalnim finančnim obsegom, ki zlasti negativno vplivajo na MSP.

1.8 EESO prav tako želi, da bi se oblikovali predlogi za politiko javnih naročil v evropskem vesoljskem sektorju, ki bi podprla razvoj komercialnega vesoljskega sektorja, saj je ta močno odvisen od institucionalnih javnih naročil.

1.9 Poleg tega se zavzema za politike izobraževanja, ki bi omogočale usposobiti več inženirjev, strokovnjakov za IKT in diplomantov poslovnih znanosti za vesoljsko industrijo, zlasti na hitro rastočih trgih za ponudnike podatkov, posredovalce podatkov, ponudnike storitev z višjo dodano vrednostjo in ponudnike geoinformacijskih storitev.

1.10 Odbor priznava, da je varnost bistvenega pomena za državljane Unije. Vendar meni, da bi – ne glede na določbe predlagane direktive – obsežnejša evropska varnostna politika med drugim prispevala k odpravi pretirano strogega nadzora HRSD v nekaterih državah članicah.

1.11 EESO poleg tega poziva Svet k usklajenemu delovanju pri razvoju in spodbujanju evropske vesoljske politike, ki bi zagotovila mir, varnost in gospodarsko rast na podlagi odprtosti in sodelovanja pri razvoju in izkoriščanju vesoljske tehnologije in podatkov, ki jih slednja ustvarja.

1.12 Odbor želi Komisijo opozoriti na predhodna mnenja EESO o vesoljski industrijski politiki EU ⁽²⁾.

2. Predlagana direktiva

2.1 Predlog direktive obravnava razširjanje podatkov satelitov za opazovanje Zemlje v komercialne namene znotraj Unije. Osredotoča se na opredelitev in nadzor HRSD, ki kot posebna kategorija podatkov zahteva posebno ureditev za razširjanje v komercialne namene.

2.2 HRSD se uporabljajo za zagotavljanje geoprostorskih izdelkov in storitev, za katere vlada vse večje zanimanje na trgu. Postalni so nepogrešljivi pri spremljanju stanja okolja, urbanističnem načrtovanju, upravljanju naravnih virov ter obvladovanju nesreč in izrednih razmer.

2.3 Ti podatki so pomembni tudi za varnost in obrambo držav članic, zato za njihovo pridobivanje in razširjanje, ki ga izvajajo gospodarski subjekti, veljajo predpisi držav, v katerih so ti subjekti registrirani. To pomeni, da danes na ravni nacionalnih predpisov ni skupnega pristopa, ki bi se uporabljal za obdelavo HRSD ter za storitve in izdelke, povezane z njimi. Posledica tega je razdrobljen regulativni okvir v Evropi, za katerega je značilno pomanjkanje usklajenosti, preglednosti in predvidljivosti, kar trgu onemogoča, da bi se v celoti razvil.

⁽²⁾ UL C 67, 6.3.2014, str. 88; UL C 327, 12.11.2013, str. 38; UL C 341, 21.11.2013, str. 29; UL C 299, 4.10.2012, str. 72; UL C 43, 15.2.2012, str. 20; UL C 44, 11.2.2011, str. 44; UL C 339, 14.12.2010, str. 14; UL C 162, 25.6.2008, str. 24.

2.4 Namen predloga direktive je zagotoviti pravilno delovanje notranjega trga izdelkov in storitev, povezanih s HRSD, z oblikovanjem usklajenega pravnega okvira za razširjanje teh podatkov ter dobro in zadostno informiranost o dostopnosti HRSD v komercialne namene, pa tudi spodbuditi konkurenco med ponudniki podatkov z oblikovanjem preglednega, predvidljivega in poštenega pravnega okvira za vse države članice ter zagotavljanjem prostega pretoka podatkov po vsej EU.

2.5 Izvajanje predlagane direktive naj bi – zaradi večje preglednosti, pravne varnosti in predvidljivosti poslovanja na področju razširjanja podatkov, pridobljenih iz vesolja – pozitivno vplivalo na gospodarstvo. Ugodno naj bi vplivalo tudi na ustanavljanje in rast podjetij, prodajo podatkov o opazovanju Zemlje in mednarodno konkurenčnost. Poleg neposredne rasti števila delovnih mest v dejavnostih posredovanja podatkov/storitev z višjo dodano vrednostjo in ponujanja podatkov se utegne zaradi večje kakovosti storitev in konkurenčnejših cen število delovnih mest povečati tudi v drugih delih vrednostne verige (tj. dejavnosti, ki uporabljajo HRSD, proizvodnja satelitov in satelitski operaterji). Pričakuje se dodatna posredna rast števila delovnih mest, saj eno novo delovno mesto v vesoljski industriji pomeni do pet novih delovnih mest v drugih sektorjih.

2.6 Glavne določbe predlagane direktive so naslednje:

- a) jasna opredelitev HRSD s tehničnimi parametri, ki so nujni za pridobivanje tovrstnih podatkov;
- b) določitev postopka, po katerem države članice preverijo in odobrijo sprostitev HRSD za uporabo v komercialne namene;
- c) ureditev poročanja za države članice, ki Komisiji omogoča ustrezen nadzor nad izvajanjem direktive.

2.7 Države članice bodo morale direktivo prenesti v nacionalno zakonodajo do 31. decembra 2017.

3. Splošne ugotovitve

3.1 Razvoj vesoljske tehnologije, izdelkov in storitev je za prihodnost Evrope izjemnega pomena. Odbor je predhodno že ugotovil: „Pomena vesolja za krepitev znanja, blaginje, gospodarske moči in inovativnosti ni mogoče preceniti⁽³⁾.“ Gospodarske, socialne in okoljske koristi od hitro rastočega trga evropskih vesoljskih aplikacij bodo zelo velike.

3.2 Evropa je izjemno sposobna za razvoj in spodbujanje vesoljske politike, ki bi zagotovila mir, varnost in gospodarsko rast na podlagi odprtosti in sodelovanja pri razvoju in izkoriščanju vesoljske tehnologije in podatkov, ki jih slednja ustvarja.

3.3 EESO priznava, da je varnost ključnega pomena za Unijo, vendar meni, da bi ne glede na določbe predlagane direktive obsežnejša evropska varnostna politika med drugim prispevala k odpravi pretirano strogega nadzora HRSD v nekaterih državah članicah.

3.4 Evropa potrebuje živahno komercialno vesoljsko industrijo v vseh sektorjih, ki sestavljajo vrednostno verigo⁽⁴⁾, če želi ohraniti neodvisen dostop do vesoljske tehnologije in podatkov satelitov za opazovanje Zemlje ter razviti močno in neodvisno vesoljsko industrijo.

3.5 EU prepočasi razvija politike in pravne okvire, s katerimi bi zagotovili pravilno delovanje notranjega trga vesoljskih izdelkov in storitev ter živahni industriji pomagali pri pridobivanju in uporabi podatkov, pridobljenih iz vesolja. S počasnim razvojem poslovnih dejavnosti, povezanih z vesoljskimi aplikacijami za uporabnike, Evropa z vidika inovacij, ustvarjanja bogastva in položaja na svetovnem trgu izgublja v primerjavi z ZDA, Rusijo, Kitajsko in drugimi državami.

⁽³⁾ CCM/115 – CES2861-2013, tč. 3.1.

⁽⁴⁾ Vrednostno verigo sestavljajo satelitski operaterji, ponudniki podatkov, posredovalci podatkov (ki prodajajo HRSD satelitskih operaterjev in ponudnikov podatkov iz EU in zunaj nje), ponudniki storitev z višjo dodano vrednostjo, ponudniki geoinformacijskih storitev, raziskovalni zavodi, vlade in uporabniki.

3.6 Evropa potrebuje proaktivno poslovno strategijo, da bo lahko na hitro rastočem svetovnem trgu razvijala lastno vesoljsko tehnologijo, izdelke in storitve. Ta strategija mora biti dogovorjena in usklajena na evropski ravni, če želimo zagotoviti, da bodo odpravljene notranje ovire za razvoj.

3.7 Poslovna strategija mora vključevati skladen in trden regulativni okvir, močno industrijsko bazo, ki jo v veliki meri tvorijo MSP, konkurenčnost in stroškovno učinkovitost, trge za aplikacije in storitve ter tehnološko neodvisen dostop do vesolja, vesoljske tehnologije, izdelkov in storitev. Te zahteve so izrecno podprte tudi v vesoljski industrijski politiki EU ⁽⁵⁾.

3.8 Če EU želi imeti močno komercialno vesoljsko industrijo, mora poskrbeti, da se bo oblikovala kritična masa evropskih podjetij vse od MSP do velikih globalnih organizacij, ki aktivno sodelujejo pri razvoju ter uporabi izdelkov in storitev, temelječih na satelitskih podatkih.

3.9 Poleg tega so potrebne politike izobraževanja za pridobitev več inženirjev, strokovnjakov za IKT in diplomantov poslovnih znanosti za vesoljsko industrijo, zlasti na hitro rastočih trgih za ponudnike podatkov, posrednike podatkov, ponudnike storitev z višjo dodano vrednostjo in ponudnike geoinformacijskih storitev.

3.10 Razvoj komercialnega vesoljskega sektorja je močno odvisen od institucionalnih javnih naročil. Industriji bi koristila zakonodaja, ki bi vzpostavila politiko javnega naročanja v vesoljskem sektorju, z nadzorom na ravni EU.

4. Posebne ugotovitve

4.1 Odbor priznava, da je varnostna politika bistvenega pomena za državljane Unije. Vendar prestrog nadzor HRSD v nekaterih državah članicah močno ovira razvoj evropskega komercialnega trga na področju podatkov opazovanja Zemlje, tekmečem iz držav zunaj EU pa omogoča, da izkoriščajo te razmere.

4.2 O velikosti in dejavnosti industrije v Evropi, aktivne pri razvoju aplikacij in storitev, ki temeljijo na satelitskih podatkih, ni dovolj kakovostnih informacij. Opraviti bi bilo treba študijo, ki bi zajela različne dele vrednostne verige, udeležene pri razvoju vesoljskih aplikacij za uporabnike. Kakovostni podatki o možnostih za povečanje števila delovnih mest in ustvarjanje bogastva v različnih sektorjih bi spodbudili trg in zagotovili več politične podpore.

4.3 Trg EU za HRSD je slabo razvit v primerjavi z ZDA, ki imajo enoten trg. Močan položaj ameriških industrij za opazovanje Zemlje temelji na tehnološko naprednih satelitskih sistemih, jasnem regulativnem okviru ter velikem javnem povpraševanju po komercialnih HRSD in storitvah. Poleg tega imajo tekmeči iz ZDA koristi od zelo uspešnih sinergij med civilnim in vojaškim/obrambnim sektorjem na področju raziskav in razvoja. Poleg močne konkurence iz ZDA je resne konkurenčne pritiske čutiti tudi iz Indije, Kitajske, Kanade, Koreje in Tajvana, ki oskrbujejo evropski trg s HRSD prek posredovalcev podatkov.

V Bruslju, 15. oktobra 2014

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Henri MALOSSE

⁽⁵⁾ COM(2013) 108 final.